

Sara Taylor

De Laura's

Vertaald uit het Engels door
Jan de Nijs

Ambo|Anthos
Amsterdam

I

Ik hoorde ze ruziën, zoals tegenwoordig bijna elke avond, hun stemmen laag en raspand op de manier die inhield dat ze dachten dat ze zacht genoeg praatten om me niet wakker te maken. Het klopte dat ik nooit wakker werd van hun ruzies – maar dat kwam omdat ik altijd wakker bleef tot ze begonnen. Ik voelde ze aankomen zoals een donkere lucht slecht weer belooft. Als er regen op komst is kan ik ook nooit slapen. En al hoorde ik ze altijd, de volgende ochtend deed ik net of ik overal doorheen had geslapen, omdat ik niet wist wat ik anders moest doen.

Op sommige avonden lag ik urenlang te luisteren naar hun rijkzende en dalende stemmen, tot ze uiteindelijk geleidelijk aan kalmeerden. Dus toen het die laatste avond in één klap doodstil werd, trok mijn maag zich samen in een vlaag van angst: ze stopten nooit in het heetst van de strijd. Daarna hoorde ik de hakken van mijn moeder op de tegels in de gang. Toen mijn slaapkamerdeur piepend openging verstijfde en verslapte ik tegelijkertijd; ik hoopte dat ze zou denken dat ik sliep en dat ze weer weg zou gaan om de ruzie voort te zetten.

‘Opstaan, Alex. Nu meteen.’

Haar hand op mijn rug deed me opschrikken; haar stem klonk

scherp en dwingend, en ik begreep onmiddellijk dat er iets ernstig mis was. Met het dekbed om me heen gevouwen sprong ik overeind, en ze duwde me richting de deur. Door de mengeling van licht en donker en mijn dikke slaapogen was alles nogal wazig, waardoor ik bijna tegen de deurpost aan liep. Terwijl ze me met een hand te stevig om mijn bovenarm mee naar buiten trok, deed ik een uitval naar de bonte verzameling schoenen in de hal, grabbelde erin rond en drukte mijn bemodderde wandelschoenen tegen mijn borst. Op blote voeten over de veranda, waarvan de splinters van de planken zonder er echt doorheen te steken onder mijn geharde zolen bleven kleven, en daarna het trapje af. Het grind van de oprit sneed in mijn voeten en ik sprong op de achterbank toen ze het portier voor me openhield. Ik werkte me omhoog om door de achterraut te kijken en knipperde met mijn ogen om iets beter te kunnen zien, op zoek naar rook, vuur, iets dat deze haast kon verklaren, maar ze trok een punt van mijn dekbed over mijn hoofd en duwde me naar beneden, zodat de bobbel in het midden van de achterbank tegen mijn heup drukte.

Ik kon niet met zekerheid zeggen of papa nog binnen was of dat sommige voetstappen van hem waren geweest, of dat hij de achterdeur had genomen terwijl wij de voordeur namen. Toen hoorde ik nylon ritselen en viel er iets zwaars op de vloer van de beenruimte naast mijn hoofd: de rugzak die mam al zo lang bij de schoenen in de hal bij de voordeur had staan dat hij onzichtbaar voor me was geworden. Daarna de dichtslaande portieren en het grommen en aanslaan van de motor, de wereld die kantelde toen we wegreden. Het duurde even voordat ik besepte dat papa niet bij ons in de auto zat. Ik wilde overeind gaan zitten om te vragen waarom we hem hadden achtergelaten, wat er gebeurd was dat ze hun ruzie zo abrupt hadden beëindigd, maar ik bleef liggen waar mijn moeder me had neergedrukt.

Toen ze de radio aanzette pelde ik het dekbed van mijn ogen en

voelde de koele avondlucht door het fijne kiertje van haar raampje naar binnen waaien, zag de sterren boven ons roteren terwijl wij onder hen draaiden, rechtsaf en weer rechtsaf en nog een keer rechtsaf, verder en verder weg. Ik keek wel uit om vragen te stellen of iets te zeggen – bij de minste aanleiding zou al die splijtende woede die ik haar over papa had horen uitstorten zich op mij richten.

Op een gegeven moment vielen mijn ogen vanzelf dicht, werd de achterbank gerieflijk onder me en deed ik niet langer alsof ik sliep.

‘Hé daar, kuikentje,’ zei ze en ik voelde dat ze met haar hand mijn been heen en weer schudde.

Ik besefte dat we niet meer reden.

‘Wakker?’

De wolken waren roze. We stonden stil aan de dunne, hongerige rand van de ochtend, voordat de zon zichzelf opensneed aan de horizon en zijn bloed over de hemel liet stromen. Vóór ons, aan de andere kant van een droevig strookje zand en onkruid was een snelweg; zo nu en dan zoefde er een auto met een bedauwde, beslagen voorruit langs, soms had er een zijn lichten aan. We stonden bij een truckstop, de paar aanwezigen bewogen zich traag, de achttienwielers zagen eruit alsof ze sliepen. De lucht was doorspekt met de geur van een *Southern-fried* ontbijt, nog sterker dan de geur van mams sigaretten.

‘Heb je honger?’

Ik voelde me naakt toen we het chauffeurscafé binnenliepen – ik was naar bed gegaan in een dunne flanellen pyjamabroek en een oud overhemd van mijn vader – en ik had het koud in de bries die mijn huid strak en jeukerig maakte en me het gevoel gaf dat mijn kleren van papier waren. Ik vond het best aanstootgevend om in het openbaar in mijn pyjama rond te lopen, maar mam zei dat je daar op je dertiende nog net mee weg kon komen; ik lijk jonger.

Ze had er niet aan gedacht om mijn broek mee te nemen toen we ervandoor gingen.

Elders maakten mijn klasgenootjes zich klaar om naar school te gaan en ik vroeg me af of mam zou bellen om te zeggen dat ik niet zou komen. Mijn schoolrugzak had ik de dag daarvoor in de auto laten liggen, dus ik kon in ieder geval mijn huiswerk doen.

De geur van oud frituurvet sloeg op mijn maag, die nog strak stond van de slaap, maar ik bladerde plichtmatig door het gelamineerde menu vol foto's van pannenkoeken en wafels en zompige hompen worst in klonterige bruine jus. Ontbijten was iets heel normaal, zelfs al was het een truckersontbijt, zelfs al had ik een pyjama aan en schoenen zonder sokken; alsof we op reis waren. Mam zat tegenover me en bekeek het menu en eventjes beeldde ik me in dat we onderweg waren naar iets leuks, dat we er een dagje tussenuit waren en 's avonds weer naar huis zouden gaan waar pap met het eten op ons wachtte. Toen legde ze de menukaart neer en trok haar portemonnee tevoorschijn. Ze haalde de creditcards en bankpasjes uit het vakje, stond op, liep naar de geldautomaat bij de deur en begon dikke pakken geld te pinnen.

Terwijl ik op een broodje kauwde en de plakkerige brij wegspoelde met een slok chocolademelk, kwam ze weer tegenover me zitten. Ze negeerde haar eieren, maar dronk wel van haar koffie, en hoewel ik deed alsof het me niet interesseerde, spitste ik mijn oren toen ze haar mobieltje tevoorschijn haalde, de nummers achter op de pasjes begon te bellen en ze een voor een als vermist opgaf, waarna ze de pasjes zorgvuldig aan stukken knipte met de schaar die ze van de serveerster had geleend. Dat mobieltje lag al zolang ik me kon herinneren in de bekerhouder van haar auto, behalve als het op het aanrecht in de keuken lag op te laden, voor als ze een leuke band kreeg of een ongeluk dat nooit gebeurde; ik had haar er nog nooit mee zien bellen.

Als mensen terugkijken moeten ze gewoonlijk reconstrueren, bedenken, raden wat er werd gezegd, gevoeld of geroken. Maar die

vierentwintig uur, vanaf het moment dat we ons huis verlieten, staan in mijn geheugen gegrift. Zelfs nu, jaren later, kan ik het vet en de rook, het flanel op mijn huid, de angst door het besef dat mijn leven een volstrekt andere wending nam niet vergeten. Toen ik in mijn slaapkamer lag te luisteren naar de naderende voetstappen van mijn moeder, wist een bepaald deel van me dat alles voorgoed zou veranderen, maar toen ik er in dat wegrestaurant getuige van was dat ze confetti van haar bankpasjes maakte, kon ik dat de rest van mezelf niet toegeven. Dat gevoel alsof je valt, omdat alles wat je kent en denkt en vertrouwt in één keer onder je vandaan wordt getrokken, heeft me ruim dertig jaar vergezeld, alsof ze het met haar vingers in mijn huid had gebrand toen ze me het huis uit sleepte.

Toen we terugliepen over de parkeerplaats gooide ze de bankpassnippers in drie verschillende afvalbakken, daarna legde ze de rugzak in de kofferbak, smeed het mobieltje voor de passagiersstoel op de grond alsof het zichzelf overbodig had gemaakt, en startte de motor terwijl ik mijn gordel nog vastmaakte.

De telefoon begon te rinkelen toen we de snelweg op reden. Ze had me voorin laten zitten zodat ik niet zou overgeven, of om het makkelijker te maken als ik wel zou overgeven, en na een paar seconden bukte ik me om hem op te rapen.

‘Laat maar liggen.’

‘Het is vast papa.’

‘Dat weet ik.’

De telefoon bleef om de haverklap overgaan en kroop dan als een gigantisch insect over de vloer. Ik vroeg me af wat ze zou doen als ik hem oprapte en zelf opnam, maar besloot dat het risico, gezien de omstandigheden, te groot was.

Toen we tijdens het spitsuur midden op een brug vast stonden besloot mam dat ze er genoeg van had. Ze schoot haar sigarettenpeuk uit het open raampje, dook plotseling opzij, stak met haar ogen nog altijd op de weg gericht haar hand tussen mijn knieën

door en smeed de trillende telefoon over de brugleuning de rivier in.

Ik was te verbouwereerd om iets te zeggen.

‘Hij was ruim zes jaar oud,’ zei ze na een tijdje. Het klonk bijna als een excuus. ‘Ik had hem samen met de bankpasjes moeten dumpen – de politie kan je erdoor opsporen als ze willen. Ik koop wel een nieuwe als we de boel weer een beetje op orde hebben.’

‘Had je niet gewoon met hem kunnen praten?’ vroeg ik.

‘Soms zijn dingen niet meer goed te maken door te praten, kleintje.’

Ik zei niets, maar blijkbaar interpreteerde ze mijn zwijgen als verwachtingsvol, want een paar minuten later zei ze: ‘Misschien probeer ik het later nog weleens.’

Mijn moeder was nooit echt een verhalenverteller geweest. Ik kende de grillen van haar leven – de pleeggezinnen, en dat ze een greencard had, het feit dat ze haar ouders sinds haar tienerjaren niet meer had gesproken – maar pas nadat we thuis waren weggegaan begon ze de details te beschrijven. Misschien dat ze er toen over begon omdat ze zich schuldig voelde, of wat haar versie van schuld dan ook was, omdat ze was weggegaan en mij had meegenomen zonder verder iets uit te leggen. Misschien hadden al die verhalen zich uiteindelijk opgehoopt in haar hoofd en moesten ze eruit.

Die dag dat ze haar telefoon uit het raampje had gegooid, reden we rond zonsondergang zo’n grindpad op dat de met bomen begroeide middenberm doorkruist en waar de politie soms staat om snelheidsovertreders te betrappen, en daar begon ze me over haar jeugd te vertellen. Ik wou dat we tegenover elkaar op de koude, harde grond lagen, met een houtvuur tussen ons in dat schaduw over haar gebruide, ongerimpelde gezicht wierp, omdat verhalen zo verteld horen te worden. Maar we zaten voor in de Civic, ik met mijn voeten omhoog, al raakten ze nauwelijks het dash-

board, en gaven elkaar over en weer een blikje cola en pakjes salami en provolone door, de voorruit donker in de avond, de aanweerskanten over de snelweg voorbijrazende koplampen geblokkeerd door extra kleren en mijn dekbed, die we tussen de raampjes hadden geklemd om gordijnen van te maken. Ik zoog de smaak uit elk plakje salami voordat ik het in zijn geheel doorslikte, hield mijn ogen wijd open en strak op haar gericht en knikte regelmatig om te laten zien hoe goed ik luisterde.

Toen we die namiddag bij een deli waren gestopt om de salami, de cola en meer sigaretten te kopen, waren we ook naar de Goodwill ernaast gegaan, waar we een paar spijkerbroeken in mijn maat hadden gevonden en een paar flanellen mannenhemden die ons allebei te groot waren, zodat we ze allebei konden dragen, plus nog wat kleine dingen die we nodig hadden, zoals sokken. Het was koud voor de maand mei, maar die mannenhemden zouden ons wel warm houden en ik hoopte dat het feit dat mam geen jassen, windjacks en zelfs geen truien had meegenomen erop wees dat ze niet van plan was zo lang weg te blijven dat we ze nodig zouden hebben, ook al had ze liever haar telefoon weggesmeten dan mijn vader te woord te staan.

Ze at een stuk of zeven samen tot een sigaar opgerolde plakjes salami en kaas, trok de frisdrank open, nam een slok, gaf mij het blikje en zei op een toon alsof ze tegen het stuur of tegen de nacht aan de andere kant van de voorruit praatte: 'Toen ik veertien was, maar een paar maanden ouder dan jij nu, liep ik van huis weg om boswachter te worden.'

Ze wilde de natuur beschermen en, met alles wat ze nodig had op haar rug, dagen- of zelfs wekenlang zonder een ander mens te zien door de nationale parken zwerven om vogels te tellen en marretak te snoeien. Ze leende alle survivalboeken uit de bibliotheek en las ze onder haar bed omdat het spannender was. Ze maakte aantekeningen in een gemarmerd schrift dat ze bij een goedkope snuisterijenwinkel had gestolen. Toen ze drie van die schriften

had volgeschreven met lijsten over wat je allemaal kon eten en wat niet, instructies om vuur te maken, hutten te bouwen en drinkwater te vinden, trok ze eropuit, op de wandelschoenen van haar broertje – volgens haar ouders had een meisje geen wandelschoenen nodig – en met een paar schamele bezittingen in een rugzakje gepropt dat ze uit een container had gevist. Toen maakte ze haar eerste fout: de schoenen pasten niet goed en haar sokken waren te dun. Ze kreeg blaren en werd al na een dag gevonden.

‘Je moet als eerste voor je voeten zorgen,’ zei ze. ‘Hou ze droog en goed beschermd en stop met lopen als ze je vertellen dat het tijd is om rust te nemen. Goede schoenen zijn niet goedkoop, maar je hebt maar één paar voeten.’

Daarna begon ze haar lunchgeld op te sparen, en de muntjes die ze soms tussen de naden van de stoeptegels vond en de verfrommelde, vergeten briefjes van één en vijf die ze uit haar moeders jaszak viste, en op de dag dat ze genoeg bij elkaar had, stopte ze alles in een afsluitbaar plastic zakje, spijbelde van school en ging de stad in om een paar lichtgroene wandelschoenen met gele veters te kopen, maat 36, met ruimte in de neus, en drie paar katoenen sokken, want ze had altijd een zwak gehad voor goede sokken. Die gaven haar het gevoel dat ze haar voeten in een kom met cakebeslag stak. Ze verborg de schoenen onder haar bed tot het warmer werd en de dagen begonnen te lengen, toen kopieerde ze de kaarten uit de survivalboeken van de bieb en kocht ze gevriesdroogd eten. Ditmaal had ze al honderdvijftig kilometer van de Appalachian Trail afgelegd toen ze haar vonden.

Ik durfde niet te vragen waar we heen gingen, maar toen de volgende ochtend een politieagent op de ruit tikte en die vraag voor me stelde, was ik toch niet opgelucht.

‘Naar het huis van mijn ouders in Lexington,’ zei mam, zonder te specificeren of ze Lexington in Pennsylvania, Kentucky, Virginia of waar dan ook bedoelde.

‘Bent u zich ervan bewust dat uw man deze auto als vermist heeft opgegeven?’

‘Huiselijke onenigheid. Er is geen geweld gebruikt en de auto staat op mijn naam. Ik kan mijn kind toch zeker wel een paar dagen meenemen naar mijn ouders?’

Ik rommelde door het handschoenenkastje op zoek naar het eigendomsbewijs, de auto stond inderdaad op haar naam, en na enig zuchten en steunen en mompelen in zijn portofoon moest hij ons laten gaan.

‘Het is niet aan mij om te zeggen hoe u uw huwelijk dient in te vullen, mevrouw, maar ik raad u aan om het zo snel mogelijk weer bij te leggen. Of het nu uw eigen kind is of niet, uw man kan u aanklagen wegens ontvoering.’

‘We zijn niet officieel getrouwd,’ zei ze op neutrale toon terwijl ze de autopapieren weer in ontvangst nam, maar ik hoorde dat ze geïrriteerd begon te raken. ‘Dus kan hij me in feite niets maken. Maar dat weet u ongetwijfeld ook. Prettige dag verder, agent.’

‘Gaan we echt naar Lexington?’ vroeg ik toen we de snelweg weer op reden, een paar minuten later, toen een antwoord uitbleef, gevolgd door: ‘Waar wonen je ouders eigenlijk?’

‘Eerst gaan we ergens ontbijten. Dan steken we de grens met West Virginia over, voor het geval de autoriteiten hier nog steeds naar ons op zoek zijn. En dan zullen we eens kijken wat we aan deze auto kunnen doen.’

Even later stopten we in een gat met maar één stoplicht, waar de ochtendzon nog niet was doorgedrongen omdat die werd tegengehouden door een uitloper van de bergen. Het was niet meer dan een rij huizen langs de snelweg – een cafetaria met een bordje **SERVEERSTER GEVRAAGD** in het raam, een postkantoor dat die naam nauwelijks waardig was en een pompstation/supermarktje/garage met blikjes die over de datum waren en met op de helft van de pompen een sticker waarop stond dat ze bij de laatste controle van het Bureau of Standards waren afgekeurd – en de vage belofte van

nog een paar huizen, verderop tussen de bomen. Mam zei dat ze zo terug zou zijn en terwijl haar voetstappen krakend wegstierven over het grind en het autoglas waarmee de parkeerplaats was bezaaid, dook ik de beenruimte voor me in en zocht het tapijt af. Stoffige muntjes zaten in de vloer gedrukt, lagen onder de stoelen of kleefden aan de binnenkant van de bekerhouders. Ik liet het blikje kwartjes ongemoeid; dat was voor tolwegen. Mam had geen tasje of zo, ze propte haar portemonnee altijd in de kontzak van haar spijkerbroek, waar je hem duidelijk afgetekend kon zien zitten, dus mijn mogelijkheden waren beperkt. Ze verdween in de garage; ik deed de deur een stukje open, gleed naar buiten en beende door de grazige berm naar het postkantoor.

De balie werd bemand door één enkele postbeambte met een permanentje die me door een bril met een vuurrood plastic montuur aankeek alsof ze verwachtte dat ik er met haar hele voorraad vandoor zou gaan zodra ze me ook maar een moment uit het oog verloor. Haar blik gaf me de zenuwen en ik pakte een ansichtkaart, niet zo eentje met *Welkom in!* of *Groeten uit!* erop, maar eentje zonder plaatsnaam, met een plaatje van spelende honden rond een fontein op de voorkant – ik was niet bang dat we door het poststempel opgespoord zouden worden, omdat we ons toch steeds verplaatsten, maar ik wilde het ook weer niet te gemakkelijk maken, voor het geval mam echt niet gevonden wilde worden.

Papa – zo begon ik omdat mam had gezegd dat hij zich weleens zorgen maakte dat ik te oud werd om hem nog in de buurt te willen hebben, om me niet voor hem te schamen. Te oud om hem mijn papa te laten zijn. Wat ik ook was, maar hé. De goedkope blauwe pen die met een kettinkje aan de balie vastzat deed het niet goed en ik schreef het woord steeds opnieuw tot het in reliëf en in spiegelbeeld op de glimmende voorkant stond.

Met mam gaat het goed en met mij ook. Al denk ik dat ze nog steeds boos is. Als ze niet meer naar huis wil zal ik zelf terugkomen zodra ik kan, dus verhuur mijn kamer niet aan iemand anders.

Dat was grappig bedoeld, maar het klonk gewoon kinderachtig. Maar pen kun je niet uitgummen.

Ik hou van je. En ik mis je. – Ik.

Ik telde het bedrag voor de kaart en de postzegel uit in de hand van de vrouw, en voor ik de kaart in de donkere gleuf van de blauwe brievenbus liet glijden, wachtte ik even, niet echt om een wens te doen en ook niet om te bidden, maar iets ertussenin.

Toen ik terugliep stond mam tegen de auto geleund naar een man met gepiercete oren en een goatee te kijken die de motor inspecteerde.

‘Waar was jij gebleven?’ vroeg ze zodra ik binnen gehoorsafstand kwam.

‘Kijken of ze iets te lezen hadden,’ zei ik. ‘Niks.’

‘Je schoolboeken liggen op de achterbank – daar zou je eens in moeten kijken.’

De man met de geitensik was klaar met zijn inspectie, knikte naar haar en sjokte terug naar de garage.

‘Waar ging dat over?’ vroeg ik.

‘Meneer Freeborn is bereid om deze auto te ruilen tegen een vijfdeurs van hem,’ antwoordde ze, ‘inclusief een paar nummerplaten die op naam staan van een vrouwtje dat te blind is om zelf nog te rijden. Misschien blijven we hier wel een tijdje – in de cafetaria zoeken ze een serveerster voor in de vroege ochtend en hier vlakbij is een kamer te huur.’

‘Blijven we hier dan wonen?’ Ik dacht schuld bewust aan de Ansichtkaart en vroeg me af of ik veilig de directe vraag kon stellen hoe lang we dan zouden blijven.

‘Niet echt. Gewoon even tot rust komen. Ik moet even een paar dingen op een rijtje zetten.’

Ik had de greencard van mijn moeder al eens eerder gevonden, in een bureaulade met mijn vaders geboortecertificaat: haar glimlach met het spleetje tussen de tanden lijkt in niets op de mijne, haar lichtbruine huid is met de jaren donkerder geworden. Toen ik hem die eerste keer vond wilde ze niet zeggen wat het was, waarom ze geen geboortecertificaat had, en mijn vader legde uit dat mam ‘van de boot afkwam’. En dat was zo’n beetje alles wat ik wist toen ik haar op die middenberm vlak bij de grens met West Virginia, even nadat de politieagent op het raampje had geklopt, vroeg waar mijn grootouders woonden. Ergens tussen het ontbijt en dat gat waarvan ik niet dacht dat we er zouden blijven, begon ze aan dat verhaal.

In 1970 waren haar ouders halsoverkop vanuit een boerendorpje op Sicilië naar Amerika geëmigreerd; ze was toen zes. De vader van haar moeder – mijn overgrootvader – had dankzij zijn steenhouwerskwaliteiten het Amerikaans staatsburgerschap verdiend en was pas weer naar de geboortegrond van zijn eigen vader teruggekeerd toen hij genoeg gespaard had om zelf een gezin te stichten, maar ondanks haar geërfde staatsburgerschap was het heel moeilijk geweest voor mijn grootmoeder om haar gezin mee naar Amerika te nemen. Ze was een elegante vrouw die een opleiding tot modeontwerper had gevolgd, maar ze was gedwongen om tegen het minimumloon mannenhemden in elkaar te zetten in een naaiatelier in New York. Mijn grootvader werkte in de bouw en begon later voor zichzelf. Mijn moeder en haar broer verbleven de zes maanden die het hun ouders kostte om geld opzij te leggen, een huis te huren en alle papieren te regelen waarmee ze legaal in Amerika konden blijven in een katholiek weeshuis in Palermo. Mam wilde niet uitleggen waarom haar ouders hen niet bij familie hadden ondergebracht, waarom ze tot een weeshuis hadden be-

sloten, pas later kwam ik erachter dat de ouders van mijn grootmoeder haar op straat hadden gegoooid en dat mijn grootvader door zijn ouders was verstoten, en dat geen van hun familieleden destijds met hen wilde praten, laat staan bereid was zich over hun twee kinderen te ontfermen.

Toen mam in Amerika arriveerde viel ze op door haar taalgebruik: een zuidelijk plattelandsdialect dat andere Italianen amper konden verstaan en waar ze op neerkeken. De Amerikanen die ze tegenkwam maakte het niet uit; alle spaghettivreters waren hetzelfde: smerig, verdorven, stinkend naar knoflook, nauwelijks meer dan dieren. Ze sprak eerder Spaans dan Engels, doordat ze vaak met haar vader meeging naar zijn werk in de bouw en dan naar de geschreeuwde bevelen van de voorman luisterde. Het merendeel van haar Engels leerde ze van de tweedehands tv die haar ouders hadden gekocht om haar en haar broer gezelschap te houden op de lange nachten dat ze samen in huis zaten opgesloten, omdat hun ouders allebei moesten overwerken.

Terwijl ze zich de taal eigen maakte wachtte ze tot ze erbij zou horen, maar zelfs toen ze zinnen kon ontleden en hele lappen Shakespeare uit haar hoofd kende, was dat nooit het geval: ze wist niet hoe zich Amerikaans te gedragen. Ze wist niet eens hoe ze zich vrouwelijk moest gedragen – als ze wakker werd, was haar moeder al uren op haar werk, en dus ging ze jarenlang naar school met haar kousen achterstevoren aan en ladders erin, met slecht passende bh's, ongekamd haar, zonder lunch en zonder geld voor een lunch. Pas nadat ze mijn vader had leren kennen, leerde ze het verschil tussen roerei, gebakken ei en gepocheerd ei; ze bleef altijd uitdrukkingen verhaspelen.

Ze leerde zich aanpassen, op te gaan in het geheel, leerde haar accent af zodat ze minder opviel, maar elk nieuw Engels woord voerde haar verder bij haar ouders en haar geboorteland vandaan. Ze kwam vast te zitten in een soort tussenruimte: niet Amerikaans, ondanks het sofinummer dat ze haar op haar achttiende hadden

gegeven, en niet Siciliaans, ondanks haar greencard, maar altijd anders, zodat ze zich alleen op haar gemak voelde als niemand ervan uitging dat ze erbij hoorde.